

‘Veiligheid blijven we samen doen’

Integraal veiligheidsplan 2023 - 2026

Inhoudsopgave

1. Inleiding	p. 3
2. Veiligheid blijft van ons allemaal	p. 4
3. Relevante kaders	p. 6
4. Prioriteiten	p. 9
4.1 Ondermijnende criminaliteit	p. 9
4.2 Veilige woon- en leefomgeving	p. 11
4.3 Digitale Veiligheid	p. 13
4.4 Maatschappelijke onrust	p. 14
5. Reguliere werkzaamheden/going concern-thema's	p. 16
6. Coördinatie van het beleid, de beleidscyclus en verantwoording en de begroting	p. 17

1. Inleiding

Iedere vier jaar wordt door de gemeente Heerenveen een Integraal Veiligheidsplan (IVP) opgesteld. Op 17 juli 2017 is door de gemeenteraad het IVP 'Samen Veilig, Samen Doen!' 2017-2021 vastgesteld. Dit IVP is door de gemeenteraad op 10 juni 2021 met een jaar verlengd. De redenen hiervoor zijn: de impact van de Covid-19 periode op de samenleving, de bezuinigingsronde waar de gemeente voor stond, een betere aansluiting van de beleidscyclus op de raadsperiode en het voor het eerst aansluiten van de gemeente Heerenveen op de landelijke integrale veiligheidsmonitor. Hierdoor had het IVP 'Samen Veilig, Samen Doen!' een looptijd tot en met 31 december 2022.

Met dit nieuwe IVP voor de jaren 2023-2026 voldoen we aan artikel 38b van de Politiewet 2012, dat stelt dat gemeenten tenminste een maal in vier jaar veiligheidsdoelen vaststellen. Naast dat dit een wettelijke vereiste is in de Politiewet, is het nodig om in een veranderende wereld de koers elke vier jaar te herijken. Het IVP is een strategisch beleidsdocument dat de gemeente gebruikt om sturing te geven aan de lokale veiligheidsaanpak. In het IVP worden de missie, visie en uitgangspunten beschreven voor de komende jaren en wordt bepaald welke onderwerpen prioriteit hebben.

Dit beleid is in samenwerking met de kernpartners tot stand gekomen. Politie en Openbaar Ministerie zijn betrokken, evenals o.a. het jongerenwerk en interne aanpalende terreinen zoals zorg, welzijn en wijkaanpak. We zetten integraal, samen met de interne en externe, publieke en private partners in op belangrijke thema's. Met dit nieuwe IVP beschikken we als gemeente Heerenveen over een actueel strategisch veiligheidskompas. In het IVP komt de aanpak op hoofdlijnen aan bod. In het uitvoeringsplan wordt nader uitgewerkt welke inspanningen en acties nodig zijn en door welke partijen om de ambities te realiseren.

Leeswijzer

- In hoofdstuk 2 wordt het vertrekpunt van dit beleid geschetst: hoe ziet het veiligheidsbeeld er nu uit en wat valt op aan de huidige aanpak.
- In hoofdstuk 3 benoemen we flankerend beleid en verbindende beleidsthema's.
- In hoofdstuk 4 worden de prioriteiten uitgewerkt. Dit zijn de thema's waarop we intensiveren in komende jaren. We beschrijven hoofdlijnen van de aanpak en formuleren onze ambities/doelen.
- Hoofdstuk 5 geeft een overzicht van de going concern- ofwel niet-prioritaire veiligheidsthema's. Op deze thema's continueren we onze inzet.
- In hoofdstuk 6 ten slotte wordt ingegaan op de coördinatie van het beleid, de beleidscyclus en verantwoording en de begroting.

2. Veiligheid blijft van ons allemaal

We willen dat onze inwoners, bezoekers en ondernemers zich veilig blijven voelen binnen de gemeente én in de eigen wijk. Iedereen moet hier veilig kunnen wonen, verblijven, werken en ondernemen.

“Samen veilig, samen doen” was ons uitgangspunt in 2017 en we zullen ook voor de komende jaren samen slagvaardig moeten blijven voor een veilige gemeente Heerenveen. Veiligheid is van ons allemaal en blijft van ons allemaal. Vanuit deze visie werken we met al onze veiligheid- en zorgpartners, ondernemers en inwoners aan het in stand houden van de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente Heerenveen. Daarmee benadrukken we dat we alleen met elkaar de gemeente veilig kunnen houden.

We zijn trots op de stappen op het gebied van veiligheid die we de afgelopen jaren samen met onze partners gemaakt hebben. Onze inwoners voelen zich veilig binnen de gemeente en in de eigen wijk. Een uitzondering daarop geldt voor de inwoners van het centrum van Heerenveen. Die voelen zich vaker onveilig in de eigen woonomgeving dan het gemiddelde van de gemeente. Dit blijkt uit de Landelijke Integrale Veiligheidsmonitor, die de gemeente Heerenveen voor het eerst in 2021 liet uitvoeren¹. De inwoners van de gemeente Heerenveen beoordelen in het algemeen de onderdelen leefbaarheid en veiligheid in de woonbuurt met het rapportcijfer 7,7. Daarmee scoort de gemeente hoger in vergelijking met het gemiddelde van de veiligheidsregio Fryslân.

De doelstellingen op de thema's verkeersveiligheid, inbraakpreventie, evenementenveiligheid, en voetbalveiligheid, zoals opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan 2017-2022, zijn gehaald en deze veiligheidsonderwerpen worden in ons reguliere programma opgenomen en houden we in het oog. Ook onze boa's hebben bijgedragen aan het behalen van bepaalde doelen in de afgelopen jaren, echter is er sprake van een te beperkte capaciteit om naar de toekomst toe slagen te maken. In de bijlage 'Evaluatie Integraal Veiligheidsplan 2017-2022'² leest u een uitgebreidere terugblik van de afgelopen jaren.

Daar waar we goed mee op weg zijn, daar gaan we mee door. Er zijn geen redenen om dat wat 'staat' te veranderen. We blijven goed verbonden met de vorige periode. De gemeente Heerenveen heeft belang bij het continueren van de succesvolle aanpakken. Daarom houden we onze missie en visie vast.

Veel veiligheidsthema's zijn nog steeds actueel, maar de wereld heeft zeker niet stil gestaan. Naast de zichtbare (traditionele) criminaliteit en overlast, is er sprake van minder tot niet zichtbare criminaliteit als ondermijning en digitale veiligheid, online opruiing, online aanjagen, hacken en phishing. Van deze onzichtbare criminaliteit die doorwerkt in de aderen van de samenleving, hebben we last en op termijn zal dat alleen maar meer worden.

We staan aldus voor een aantal nieuwe uitdagingen, die onze extra aandacht vragen en belangrijk zijn. De verplaatsing van traditionele criminaliteit naar meer onzichtbare criminaliteit zoals ondermijnende criminaliteit en digitale veiligheid hebben grote impact op de veiligheid van inwoners en ondernemers. De vraag die ons nu bezig houdt, is hoe krijgen we meer zicht en grip op deze verborgen- en ondermijnende criminaliteit. Daar hebben we de hulp van iedereen bij nodig. Als hierboven aangegeven is de capaciteit van onze boa's te beperkt om slagen naar de toekomst te

¹ Integraal Veiligheidsmonitor Heerenveen 2021

² Bijlage 'Evaluatie Integraal Veiligheidsplan 2017-2022', december 2022

maken. Om de onzichtbare overlast en criminaliteit zichtbaar te maken hebben we meer capaciteit, kortom meer 'ogen en oren' nodig.

Daarnaast hebben de opvolgende crisissen zijn weerslag gehad: corona, opvang vluchtelingen, de boerenprotesten, allen hebben beslag gelegd op de beschikbare capaciteit. Zowel van ons als gemeente maar ook van onze belangrijke ketenpartners zoals de politie. Het belang van het kunnen inzetten op de prioriteiten versus de waan van de dag is, noodgedwongen, regelmatig ondergeschikt. Daarmee is het werkkterrein van veiligheid verschoven van risico-gestuurd-werken naar meer crisis-gestuurd- werken en het kunnen managen van het onverwachte.

3. Relevante kaders

Om te komen tot een nieuw IVP is een veiligheidsanalyse opgesteld. De veiligheidsanalyse bestaat uit verschillende onderdelen: het bevat een veiligheidsbeeld van de gemeente Heerenveen gebaseerd op veiligheidscijfers, een terugblik op het IVP 2017-2022, input van inwoners gebaseerd op het leefbaarheids- en veiligheidsonderzoek, inzichten van lokale professionals en een trendinventarisatie. Het doel van de veiligheidsanalyse is om inzichtelijk te maken wat er speelt aan veiligheidsproblematiek in de gemeente Heerenveen. Deze analyse heeft als basis gediend voor de keuze van de prioriteiten in het IVP 2023-2026. De veiligheidsanalyse³ is als bijlage bij het IVP gevoegd.

Het IVP houdt ook verband met andere beleidsdocumenten, zowel lokaal, regionaal als nationaal. Onderstaande documenten zijn van belang voor de totstandkoming van het IVP.

- Landelijke veiligheidsagenda 2019-2021: bevat de landelijke beleidsdoelstellingen. De landelijke veiligheidsagenda is complementair aan de lokale veiligheidsaanpak. Landelijke speerpunten zijn ondermijning, mensenhandel, cybercrime, online seksueel kindermisbruik en executie van straffen.
- Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2020-2023, Noord-Nederland: dit plan bevat de regionale prioriteiten die tussen de noordelijke gemeenten, politie en OM zijn afgesproken: speerpunten zijn georganiseerde ondermijnende criminaliteit, effectieve verbinding veiligheid en zorg en cyberveiligheid.
- Het hoofdlijnenakkoord 2022-2026 'Daadkrachtig veranderen met Brede Welvaart als inspiratiebron' en de Strategische Agenda Heerenveen 2022-2040 'Toekomstbestendige keuzes'.
- Het Jaarplan Politie Zuidoost Fryslân 2023: de prioriteiten van het Basisteam zijn ondermijning en cybercrime. Speciale aandacht heeft de politie voor horeca, betaald voetbal en verwarde personen.

Er verschijnen nieuwe vormen van wat niet deugt. Dit vraagt om nieuwe en/of andere vormen van aanpak. Er is niet een eensluidend antwoord wat de beste aanpak zou moeten zijn. Als overheid moeten we op toekomstige ontwikkelingen inspelen. Het vraagt om innovatiever te worden en meer informatie gestuurd te werken. Ondanks de coronamaatregelen laten criminelen zien hoe inventief ze zijn en zorgen ze dat hun 'bedrijfsproces' kan door gaan. Het vraagt ook om een flexibele en veerkrachtige overheid. We stellen kaders op voor de komende vier jaar, maar beseffen dat, als dit nodig is, hier door middel van de uitvoeringsplannen flexibiliteit in de aanpak kan worden geboden.

Wat is de veiligheidsopgave voor de gemeente Heerenveen? Het gaat in onze gemeente op veel terreinen beter met de veiligheidscijfers. De traditionele delicten zoals autokraak en woninginbraak nemen af. Het aantal meldingen van overlast door personen met verward/onbegrepen gedrag is in de coronajaren 2020/2021 weliswaar flink gestegen, maar we zien in 2022 het aantal meldingen weer dalen naar het niveau van 2018/2019. Dit zien we ook bij de meldingen jeugdoverlast; een stijging van het aantal meldingen in de coronajaren, waarna we in 2022 weer een daling zien van het aantal overlastmeldingen jeugd. Dat willen we vasthouden en we zullen voor deze twee veiligheidsthema's aandacht moeten blijven houden, maar tegelijkertijd zijn er nieuwe uitdagingen: hoe krijgen we bijvoorbeeld zicht en grip op de onzichtbare criminaliteit? De uitstekende (boven)regionale bereikbaarheid (via snelweg, spoor en water) van Heerenveen, en de landschappelijke diversiteit en de ruimte die er is, kunnen factoren zijn die het aantrekkelijk maken

³ Veiligheidsanalyse Heerenveen 2022

voor mensen met minder goede bedoelingen. Samen met onze samenwerkingspartners, inwoners en ondernemers hebben we een opdracht om onze gemeente veilig te houden en mensen zich er veilig te laten voelen door hier gezamenlijk en slagvaardig in op trekken. Een integrale benadering van veiligheid moet bijdragen aan het verhogen van het veiligheidsgevoel. Denk bijvoorbeeld aan het vergroten van de sociale cohesie, fysieke aspecten en het welzijn van mensen. Binnen onze gemeente zijn tussen de dorpen en wijken op deze thema's wel verschillen te onderscheiden. Zo scoort het centrum van Heerenveen relatief lager op het gebied van leefbaarheid dan het gemeentelijke gemiddelde, en voelen de inwoners van het centrum van Heerenveen zich vaker onveilig in de eigen woonbuurt. We zullen daarom samen met onze ketenpartners nadrukkelijk moeten inzetten op het centrum van Heerenveen. De politie heeft hierin ook een rol, maar gelet op de huidige druk op de politiecapaciteit en prioritering van taken, zal de politie ten aanzien van overlast minder ingezet kunnen worden. We willen daarom onze boa's dan ook nadrukkelijk inzetten in het centrum van Heerenveen. De capaciteit van onze boa's is op dit moment nog wel beperkt.

De uitgangspunten van onze veiligheidsaanpak zijn:

- Samenwerken aan veiligheid: met inwoners, ondernemers, veiligheids- en zorgpartners, op lokaal en regionaal niveau en met afdelingen onderling binnen de gemeente. Alleen samen kunnen we een effectieve veiligheidsaanpak realiseren. We hebben elkaar nodig om de informatiepositie te versterken. Inwoners en ondernemers zien veel, maar wordt dit ook gemeld? Een integrale benadering vraagt om afgestemde acties. Als we elkaars mogelijkheden kennen en benutten, van elkaar kunnen leren, dan kunnen we resultaten boeken.
- Focus: er zijn altijd meer vraagstukken dan dat er capaciteit beschikbaar is. Dit dwingt ons tot het maken van scherpe keuzes. Wat we doen, willen we goed doen. Als er de komende vier jaar een nieuw fenomeen voordoet dan vraagt dat flexibiliteit en herprioritering.
- We blijven inzetten op preventie; het liefst proberen we criminaliteit te voorkomen of te beperken. We zetten in op het beheersbaar houden van de situatie. Als dat niet lukt dan handhaven we en zetten we passende bestuurlijk instrumentarium in en/ of vragen boa's, politie en OM hierop in te zetten.
- We blijven verbinding houden met zorg, welzijn, wijkaanpak; we kijken gericht naar wat waar nodig is. Hierbij gebruiken we de netwerken die er al zijn in de buurten. Naast onze boa's, hebben wijkagenten, wijkmanagers, jongerenwerkers en vertegenwoordigers van plaatselijke belangen, een belangrijke signalerende rol. Zaken die klein zijn moeten we ook klein houden. We zoeken naar passende interventies (bijv. de Persoonsgerichte Aanpak, inzet van het outreachteam, de wijk ggd-ers) bij de spelende vraagstukken en hebben daarbij oog voor verschillende doelgroepen.
- We zorgen dat onze instrumenten op orde zijn bij deze veranderende samenleving, zodat als er opeens situaties oppoppen, wij een antwoord daarop klaar hebben.

Uit de gesprekken met alle partijen en uit de veiligheidsanalyse van de gemeente Heerenveen is gebleken dat voor de komende jaren extra aandacht nodig is voor:

1. Ondernijnde criminaliteit
2. Veilige woon- en leefomgeving
3. Digitale veiligheid
4. Maatschappelijke onrust

Deze vier onderwerpen zijn onze prioriteiten voor de komende jaren en lichten we in hoofdstuk 4 toe. We leggen daarin ook uit waarom deze onderwerpen voorrang krijgen. Tevens sluiten deze prioriteiten aan bij die van onze belangrijke ketenpartners zoals politie en OM. Hierdoor weten we dat zij zich hiervoor ook zullen inzetten. Op de thema's ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid en extremisme worden zowel landelijk als regionaal aanpakken ontwikkeld en zijn best practices beschikbaar, zodat we effectiever kunnen werken in de aanpak.

Naast de vier prioriteiten zijn er diverse andere veiligheidsthema's die door het team Veiligheid worden uitgevoerd. Het brede veiligheidsterrein heeft als veiligheidsthema's onder meer aanpak woninginbraken, verkeersveiligheid, voertuigcriminaliteit en andere vermogensdelicten, veiligheid rond uitgaan en evenementen, voetbalveiligheid, veiligheid in winkelgebieden en bedrijventerreinen, brandveiligheid en crisisbeheersing. Het beeld is dat de aanpak op deze thema's grotendeels 'staat' en er geen bijzondere intensivering nodig is. Deze zijn in het plan opgenomen als reguliere werkzaamheden. We richten ons tot slot ook op de going concern werkzaamheden, namelijk het beschermen van de openbare orde en veiligheid, als die dreigt te worden verstoord. Dan zetten we, waar mogelijk en noodzakelijk, o.a. de burgermeesters bevoegdheden in.

4. PRIORITEITEN

Uit de gesprekken met alle partijen en uit de veiligheidsanalyse is gebleken dat voor de komende jaren extra aandacht nodig is voor: ondermijnende criminaliteit, veilige woon- en leefomgeving, digitale veiligheid en voor maatschappelijke onrust. In dit hoofdstuk worden de verschillende prioriteiten toegelicht, wat we eraan gaan doen, en welke ambitie erbij hoort. De ambities zijn gericht op wat er over vier jaar bereikt moet zijn. In het uitvoeringsplan zullen per jaar tussendoelstellingen worden geformuleerd.

PRIORITEIT 1: ONDERMIJNENDE CRIMINALITEIT

Ondermijnende criminaliteit is een onderwerp dat de afgelopen jaren steeds meer urgentie heeft gekregen zowel landelijk, regionaal als op lokaal niveau. Bij ondermijnende criminaliteit is sprake van verwevenheid tussen de onderwereld en bovenwereld: legale structuren worden gebruikt voor illegale activiteiten. Er zijn fijnmazige, diffuse verbindingen met de lokale samenleving en economie. De werking van overheidsinstrumenten kan daardoor ondermijnd raken, en de integriteit en veiligheid van de publieke taak kan worden aangetast.

Ondermijnende criminaliteit zoals drugshandel, witwassen, fraude en mensenhandel en de wereld die erachter zit zijn meestal niet (direct) zichtbaar, maar zijn wel voelbaar in de maatschappij en heeft zichtbare gevolgen voor de inwoners. Denk daarbij aan verloedering op straat en verwaarlozing van panden, een drugsclub in een woonwijk kan gevaarlijke situaties opleveren, maar ook aan het misbruik maken van kwetsbare personen. Ondermijning is dus niet onschuldig, en heeft (op termijn) zichtbare gevolgen voor de inwoners.

Ondermijning is daarnaast een vorm van criminaliteit die moeilijk in cijfers is uit te drukken. Fenomenen als drugshandel, fraude, witwassen en mensenhandel gaan óók aan de gemeente Heerenveen niet voorbij. De precieze aard en omvang zijn, zoals gebruikelijk bij deze fenomenen, niet goed vast te stellen. Uit het ondermijningsbeeld (2018) van de gemeente Heerenveen kwam drugscriminaliteit als belangrijkste thematiek naar voren. Daarnaast worden witwassen en (vastgoed)fraude in onze gemeente als ondermijnende criminaliteit genoemd. Tevens zijn er 'witte vlekken' (zoals het havengebied) waar minder zicht op is. Van belang is om hiervoor in eerste instantie de informatiepositie ten aanzien van die witte plekken te versterken. We hebben in de afgelopen jaren de nodige stappen gezet om deze ondermijnende criminaliteit in beeld te krijgen en om daar waar het kon dit aan te pakken. Vervolgstappen zijn echter nadrukkelijk nodig om de aanpak te verstevigen.

Ambitie

Onze ambitie is het verkleinen en voorkomen van de kans op ondermijnende criminaliteit in onze gemeente; we zitten samen met onze ketenpartners ondermijning 'in de weg'.
We intensiveren de lokale integrale aanpak:

1) Informatiepositie versterken

- Onze interne informatiepositie verstevigen we door het organiseren van ambtelijke en bestuurlijke overleggen om signalen te delen en te bespreken. Dit is het Lokaal Informatieoverleg (LIO), waarin collega's elkaar makkelijker weten te vinden.
- We onderzoeken de mogelijkheid voor het oprichten van een gemeentelijk meldpunt voor ondermijnende signalen om hiermee risicovolle gedragingen en activiteiten in beeld te kunnen brengen.

2) *Bewustwording en weerbaarheid*

- Effectieve bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit begint met bewustwording van de risico's en daaraan gekoppeld handelingsperspectief. We zorgen dat deze kwaliteiten door voorlichting, zowel ambtelijk als bestuurlijk, breed aanwezig zijn.
- We willen minstens zo sterk inzetten op maatschappelijke weerbaarheid. We informeren en betrekken ondernemers, inwoners en instellingen.

3) *Fenomenen*

- Jaarlijks bekijken wij, in samenwerking met de politie en overige ketenpartners, waar we qua fenomenen op gaan inzetten. Denk aan drugscriminaliteit of woonfraude.
- We voeren samen met de politie minimaal 2x per jaar integrale controles uit bij ondermijningsgevoelige branches.
- Via consequent toezicht en handhaving signaleren, interveniëren én voorkomen we: we doorbreken anonimiteit, we zitten ondermijning 'in de weg'. Op locaties en in branches waar risico's samenkomen, kiezen we voor integrale handhaving.

Essentie van de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit is 'barrières opwerpen', 'hinderen'. Met ons instrumentarium willen we, in samenwerking met de partners, de criminele industrie verstoren. We zijn bezig met het herschrijven van het Bibob-beleid waarbij verkend wordt of er een bibob-coordinator, en mogelijk ook een OOV-jurist aangesteld moet worden. Extra aandacht voor deze thema's betekent extra middelen. We willen onze instrumenten, ons beleid, regelgeving en vergunningen, toezicht en handhaving - daar op aanscherpen, en willen deze consequent inzetten en innoveren waar nodig. Belangrijke elementen zijn het BIBOB-instrumentarium en het Damocles-beleid (aanpak drugspanden).

De aanpak van georganiseerde misdaad vraagt kortom om een georganiseerde overheid en een integrale, gestructureerde aanpak. De integrale aanpak van ondermijnende criminaliteit is gericht op de inzet van preventieve, bestuursrechtelijke, privaatrechtelijke, fiscale en/of strafrechtelijke instrumenten. De opgestelde ambitie kunnen we alleen gezamenlijk bereiken. Belangrijke samenwerkingspartners die we vragen hier aan bijdragen te leveren zijn de politie, het Openbaar Ministerie, de Belastingdienst, bijzondere opsporingsdiensten en het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum). Ook inwoners en ondernemers zijn nodig om onze gemeente weerbaarder te maken tegen ondermijning. Bijvoorbeeld door het melden van signalen.

PRIORITEIT 2: Veilige woon- en leefomgeving

De sociale kwaliteit van een dorp, buurt, wijk, kern wordt sterk beïnvloed door ‘intermenselijke relaties’. Belangrijke ‘positieve’ aspecten zijn betrokkenheid van bewoners bij de buurt, sociale netwerken, informele sociale controle, samenredzaamheid, e.d. Sociale kwaliteit kan onder druk komen te staan door onder meer woonoverlast en burengerucht, overlast van personen met onbegrepen/verward gedrag, overlast door jeugd, overlast door illegale bewoning, zich intimiderend gedragende buurtbewoners, of door drank- en drugsoverlast.

Binnen onze gemeente zijn tussen de wijken en dorpen op dit thema een verschil te onderscheiden. Zo scoort het centrum van Heerenveen relatief lager op het gebied van leefbaarheid dan het gemeentelijke gemiddelde, en voelen de inwoners van het centrum van Heerenveen zich, volgens de Integrale Veiligheidsmonitor, vaker onveilig in de eigen woonomgeving. We zullen daarom samen met onder meer onze wijkmanagers en onze boa’s, mogelijk in combinatie met de wijkagenten, nadrukkelijk moeten inzetten op het centrum van Heerenveen. We willen in het centrum van Heerenveen zichtbare toezicht organiseren, zodat ook onze inwoners en de bezoekers van het centrum van Heerenveen zich veilig kunnen voelen en veilig kunnen uitgaan. We pakken onze regierol hierin en blijven daarom de samenwerking met de ketenpartners, waaronder ook de horeca, opzoeken en bevorderen. Die regierol hebben we en pakken we ook als het gaat om andere vormen van overlast, zoals overlast door jeugd of onbegrepen/verwarde personen.

Gelet op de landelijke en regionale trend van een toenemend argwaan, wantrouwen en achterdocht richting de overheid en het landelijk beleid van ‘doordecentralisatie’ van de maatschappelijke zorg waardoor mensen meer ‘gewoon thuis’ blijven wonen, is de verwachting dat er meer meldingen zullen zijn van overlast door personen met verward en/of ‘onbegrepen’ gedrag. Het is daarom zaak om extra aandacht te hebben voor de sociale cohesie in dorpen, wijken en buurten.

In de provincie Fryslân wordt gewerkt met de zogeheten “Rapid Responder. Dat is een ambulance die er als een gewone taxi uitziet en ingezet wordt voor mensen in een crisissituatie. Deze mensen worden gezien als ‘verward’, omdat ze onbegrepen gedrag, zoals een acute psychose of grote angst vertonen. In het verleden werd de politie in dergelijke situaties erop afgestuurd, maar die kon er weinig mee. De Rapid Responder vult daarmee een gat op; de impact van deze nieuwe ambulance is ook veel minder groot op zowel de betreffende persoon zelf als op zijn woonomgeving. Omdat de Rapid Responder er als een gewone taxi uitziet hebben buurtbewoners niet meteen in de gaten dat er iets aan de hand is. Ook de verwarde/onbegrepen persoon zelf gaat gemakkelijker mee omdat de drempel van zo’n taxi/ambulance lager is.

Het wetsvoorstel “Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein” (Wet Wams), dat naar verwachting in 2023 van kracht zal zijn, moet ervoor gaan zorgen dat gemeenten en andere organisaties een basis krijgen om persoonsgegevens met elkaar te delen en knelpunten weg te nemen bij de aanpak van meervoudige problematiek. Het wetsvoorstel voorziet daartoe in wettelijke taken voor het college van B&W voor onderzoek, planvorming en coördinatie bij meervoudige problematiek in het sociaal domein en eventueel aanpalende terreinen.

Ambitie

Onze ambitie is om samen met onze ketenpartners te blijven zorgen voor veilige en leefbare wijken. Het is van groot belang dat we voldoende ‘ogen en oren’ hebben in de wijken en dat we blijven zorgen voor een effectieve verbinding tussen zorg en veiligheid.

We versterken daarom de integrale samenwerking door onze boa’s in te zetten in de samenwerking met onze ketenpartners, waaronder de wijkagenten/politie, het jongerenwerk, Halt en VNN. Door

onze meitinkers en wijk-ggd-ers blijvend in positie te zetten en de verbinding en afstemming met onze wijkmanagers te intensiveren. Wijkmanagers en wijkagenten, hebben als spil in de wijk, een goede relatie met organisaties in de wijken en dorpen en hebben voelsprietten voor mogelijke probleemsituaties. We benutten daarmee de kracht van betrokken buurten.

Door te blijven investeren in de relatie en in de samenwerking met onze lokale in- en externe contacten, versterken we deze en waar nodig breiden wij de samenwerking uit. We hebben namelijk baat bij nauwe en korte lijnen, en dat we weten wie we moeten hebben om de juiste partijen in te schakelen.

We willen het volgende bereiken met de intensivering van bovengenoemde samenwerking:

- het veiligheidsgevoel in het centrum van Heerenveen is tenminste op hetzelfde niveau als het gemeentelijke gemiddelde;
- de overlastmeldingen jeugd willen we verder terugbrengen naar het niveau van voor de coronajaren;
- de daling van overlastmeldingen verwarde/onbegrepen personen willen we vasthouden en verder laten dalen ten opzichte van 2022.

PRIORITEIT 3: DIGITALE VEILIGHEID

Hoewel de geregistreerde criminaliteit in Nederland al jaren afneemt, zijn er andere (minder zichtbare) vormen die toenemen. Digitale criminaliteit is hier een voorbeeld van. Dat kan gaan over grote zaken als je privacy maar ook om kleinere zoals Markplaatsfraude. Hacken gebeurt namelijk overal. Veel inwoners en ondernemers zijn (een groot gedeelte) van de dag online. Uit de integrale veiligheidsmonitor blijkt dat 17% van de inwoners van de gemeente Heerenveen slachtoffer is geworden van online criminaliteit. Denk aan zaken zoals phishing en identiteitsdiefstal. Voornoemd percentage ligt hoger dan het percentage inwoners dat slachtoffer is geworden van traditionele criminaliteit, zoals woninginbraak. Dit is namelijk 11%.

De verwachting is dat dit soort criminaliteit de komende jaren alleen maar gaat toenemen in tegenstelling tot bijvoorbeeld de afname van woninginbraken. Het werkveld van criminelen lijkt met de technologische ontwikkelingen aan het verschuiven van fysiek inbreken naar digitaal inbreken. Door die technologische ontwikkelingen en mogelijkheden om in een digitale omgeving het dagelijks leven en contactmomenten vorm te geven, neemt hiermee ook het risico toe om slachtoffer te worden van digitale criminaliteit. Criminelen maken steeds vaker gebruik van de digitale mogelijkheden om hun slag te slaan. Het is daarom van belang dat wordt geïnvesteerd in digitale veiligheid en dat we onze inwoners informeren over preventieve maatregelen tegen online criminaliteit.

Ambitie

Onze ambitie is dat we een goed beeld hebben van de vormen van digitale criminaliteit die voorkomen in onze gemeente.

We volgen landelijke en regionale ontwikkelingen en acties, en waar deze van meerwaarde is, zetten we deze in. We zetten samen met belangrijke partners zoals politie, maar ook met ondernemers(verenigingen) en eventueel experts (hackers), in op:

- het opmaken van een jaarlijkse rapportage waarin inzichtelijk wordt gemaakt welke vormen van digitale criminaliteit voorkomen in de gemeente Heerenveen;
- aan de hand van bovengenoemde rapportage maken we een keuze waar wij op in kunnen spelen met voorlichting en bewustwording;
- het significant verminderen van de kans op slachtofferschap van online criminaliteit van onze inwoners.

Ook als gemeentelijke organisatie zelf moeten we waken voor onze digitale veiligheid. Er zijn in de afgelopen jaren een paar gemeenten geweest die getroffen zijn door cybercrime. Tegen dit soort cyberaanvallen hebben we met de beschikbare middelen keuzes gemaakt om onze informatie te beveiligen. Tevens hebben we een noodplan opgesteld mocht onze dienstverlening tot stilstand komen.

PRIORITEIT 4: Maatschappelijke onrust

Maatschappelijke onrust, polarisatie en extremisme als gevolg van (overheids)beslissingen hebben zowel landelijk als regionaal nadrukkelijke aandacht. Uit het onderzoek “Fenomeenanalyse Extremisme Noord-Nederland⁴” blijkt dat sinds de uitbraak van de coronapandemie in 2019 toenemende verharding en verdeeldheid van het maatschappelijke en politieke debat zichtbaar is. Antioverheidssentimenten worden explicieter publiekelijk geuit, bijvoorbeeld in relatie tot het corona- en stikstofbeleid. Bovendien lijken meer mensen online te radicaliseren onder invloed van complotdenkers en/of radicaal- en extreemrechtse groeperingen.

Ook in de gemeente Heerenveen zijn er individuen en groepen, denk bijvoorbeeld ook aan voetbalsupporters, met extremer wordende gedachten of gedragingen, en is er ook sprake van polarisatie. Deze sterker wordende tegenstellingen tussen groepen zagen we rondom de zwarte pieten discussie, de gele hesjes beweging, de coronapandemie, en de stikstofdiscussie. Met betrekking tot de boerenprotestacties zagen we een verharding richting de overheid en zien we een tendens dat gerichte demonstraties een voedingsbodem is voor zogenaamde beroepsdemonstranten waardoor de dynamiek verandert. Wij vinden het belangrijk om hierbij te blijven inzetten op een goede verbinding met de lokale gemeenschap zodat het mogelijk blijft om afspraken te maken over bijvoorbeeld de wijze van demonstreren.

Een ander fenomeen wat we ook in onze gemeente voorbij zien komen, is het online opruien en/of het online aanjagen van openbare ordeverstoringen. Steeds vaker wordt er online opgeroepen tot demonstraties of andere bijeenkomsten (zoals bij het voetbal) die mogelijk tot ongeregelheden leiden. Ook wordt desinformatie verspreid of online bedreigingen geuit. Deze gedragingen en activiteiten kunnen de openbare orde verstoren en de (online) veiligheid van burgers bedreigen. Net als andere gemeenten willen we deze online verstoringen tegengaan, door bijvoorbeeld vroegsignalering online te monitoren, echter zijn daar (nog) geen juridische kaders voor. Naast de juridische mogelijkheden, kijken we ook naar andere mogelijke interventies.

De gemeente Heerenveen heeft in 2019 ingestemd met het ‘Convenant Persoonsgerichte aanpak voorkoming radicalisering en extremisme Noord-Nederland’, wat het mogelijk maakt om gegevens te delen met betrokken partijen bij de aanpak van radicalisering en extremisme. In onze gemeente is er nog geen casuïstiek die conform dit convenant door de weegploeg is beoordeeld. Dit neemt niet weg dat we alert moeten zijn op dit fenomeen en gelet op de landelijke en regionale ontwikkelingen op dit terrein is extra aandacht nodig.

Ambitie

Onze ambitie is dat we weten wat we aan beschikbare (juridische) maatregelen hebben om in te kunnen zetten en dat we op de hoogte zijn van de actuele ontwikkelingen rondom dit veiligheidsthema.

Om dit te bereiken moeten we inzetten op het volgende:

- we blijven nauwgezet de landelijke kaders omtrent de Persoonsgerichte Aanpak Radicalisering en Extremisme volgen;
- samen met relevante (keten)partners een (risico)inventarisatie maken van kwetsbare locaties, personen en/of doelgroepen in onze gemeente waar of waar omheen maatschappelijke onrust verwacht zou kunnen worden;

⁴RUG- Fenomeenanalyse Extremisme Noord-Nederland, Dr. Pieter Nanninga Dr. Léonie de Jonge Fleur Valk, MA, augustus 2022

- bovengenoemde inventarisatie actueel houden, zodat we gelijk kunnen schakelen als er sprake is van (dreigende) maatschappelijke onrust en we weten welke partijen we moeten inzetten.

5. Reguliere werkzaamheden / going concern werkzaamheden

Naast de vier prioriteiten zijn er diverse reguliere werkzaamheden die door het team Veiligheid worden uitgevoerd. Het brede veiligheidsterrein heeft als veiligheidsthema's onder meer aanpak woninginbraak, verkeersveiligheid, veiligheid rond uitgaan en evenementen, voetbalveiligheid, veiligheid in winkelgebieden en bedrijventerreinen, brandveiligheid en crisisbeheersing. De aanpak op deze thema's 'staat' grotendeels en er is geen bijzondere intensivering nodig. Dat neemt niet weg dat we ook inzet zullen moeten plegen op deze veiligheidsthema's.

Zo heeft de gemeente Heerenveen als BVO (Betaald Voetbal Organisatie)-gemeente de regierol ten aanzien van voetbalveiligheid. Dit betekent dat de reguliere taken, zoals de wekelijkse overleg- en evaluatiemomenten, blijvend zullen moeten worden uitgevoerd door team Veiligheid. Dit geldt ook voor de uitvoering van een PGA op overlastgevendende supporters. Bij voetbalwedstrijden met een verhoogd risiconiveau draait daarnaast een integraal veiligheidsteam mee, waardoor de veiligheid voor, tijdens en na de wedstrijd wordt gemonitord. Hierdoor kan tijdig geacteerd worden als de situatie daar om vraagt.

Ook het thema veilig uitgaan in het centrum van Heerenveen zal aandacht blijven vragen van het team. De effecten van de langdurige coronapandemie en bijhorende maatregelen lieten zich duidelijk merken in de horeca. Meer overleg en afstemming is nodig met de horeca en betrokken veiligheidspartners zoals de boa's, politie en OM.

Ook zal het team Veiligheid aandacht moeten blijven besteden aan het op peil houden van het aantal collega's en het bestuur, en hun kennis met betrekking tot de crisisbeheersing, het opleiden, trainen en oefenen.

Tot slot kent openbare orde en veiligheid een groot werkgebied met diverse verantwoordelijkheden. Hieronder vallen o.a. het oppakken van openbare orde incidenten, beoordelen van demonstraties, beoordelen en adviseren op het inzetten van burgemeestersbevoegdheden en het uitwerken ervan, huisverboden, uitvoering geven aan de Wvvgz, nazorg voor terugkeer gewelds- en zedendelinquenten en voorbereiden van een veilige jaarwisseling. Ook advisering van het bestuur op verschillende veiligheidsterreinen, in verschillende bestuurlijke veiligheidsoverleggen (Driehoek, RPBO, Zorg en Veiligheidshuis, voetbal) en (proces)regie voeren op verschillende casuïstiek behoren tot de werkzaamheden van het team. Als beleidsregisseurs houden de medewerkers van team Veiligheid zich ook bezig met het schrijven van nieuw beleid en/of beleidsaanpassingen.

Al deze werkzaamheden zijn in het plan opgenomen als reguliere c.q. going concern werkzaamheden en vragen een groot deel van de tijd van de medewerkers Veiligheid. Door structureel de samenwerking te zoeken, beschikken de veiligheidsprofessionals binnen de gemeente Heerenveen over een goed netwerk en weten elkaar te vinden zodra er iets aan de hand is. Van groot belang is om hierin te blijven investeren om zo ook het (veiligheids)beeld compleet en actueel te houden.

Net als onze belangrijke ketenpartners politie en OM, en onze andere samenwerkingspartners in de veiligheidsketen, moeten wij voornoemde veiligheidsopgaven met de beschikbare capaciteit zien te realiseren. Daarbij zullen wij telkens het belang van het kunnen inzetten op de prioriteiten geconfronteerd zien met de waan van de dag. De waan van de dag kan betekenen dat we niet altijd kunnen toekomen aan de prioriteiten, omdat het waarborgen van veiligheid ook betekent dat we op het onverwachte moeten kunnen inzetten en moeten kunnen managen.

6. Coördinatie van het beleid, de beleidscyclus en verantwoording en de begroting.

6.1 Bestuurlijke en ambtelijke coördinatie

De gemeenteraad is kader stellend voor het integraal veiligheidsbeleid in de gemeente. De uitvoering van het beleid is een verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders, waarbij de burgemeester het eerste aanspreekpunt is als portefeuillehouder.

De ambtelijke coördinatie van het veiligheidsbeleid is belegd bij team Veiligheid. Zij regisseren de aanpak van de gestelde prioriteiten, stemmen af met andere in- en externe partners en bewaken de voortgang en de gewenste resultaten. De voortgang van het integraal veiligheidsplan 2023-2026 wordt besproken in het maandelijkse overleg met de portefeuillehouder. De portefeuillehouder stemt de voortgang periodiek af met het college en binnen de driehoek.

6.2 Beleidscyclus en verantwoording

Dit veiligheidsplan heeft een looptijd van vier jaren. Aan dit veiligheidsplan worden twee uitvoeringsplannen gekoppeld. Eén voor de periode 2023-2024 en één voor de periode 2025-2026. Na twee jaren zal er een tussenevaluatie plaats vinden, waarbij gekeken wordt of we op de juiste weg zijn, maar ook of de vastgestelde kaders nog voldoende aansluiten bij de maatschappelijke ontwikkelingen. Deze tussenevaluatie zal aan de gemeenteraad worden voorgelegd ter vaststelling.

De genoemde uitvoeringsplannen zijn tactisch en operationeel van aard: het geeft een overzicht van actiepunten/maatregelen bij de door de gemeenteraad vastgestelde prioriteiten. De uitvoeringsplannen hebben een dynamisch karakter in de zin dat het tussentijds bijgesteld kunnen worden wanneer omstandigheden daar aanleiding voor geven. Monitoring van de voortgang vindt op verschillende manieren plaats. Zo worden er jaarlijks een drietal beknopte voortgangsrapportages opgesteld op basis van onder meer de politiecijfers. Daarnaast doet de gemeente iedere twee jaren mee aan de landelijke integrale veiligheidsmonitor en wordt in het jaarverslag van de begroting gerapporteerd.

6.3 Begroting

Bij de uitvoering van het plan zal zo veel als mogelijk gekeken worden naar de cohesie met flankerende beleidsterreinen en daarmee binnen flankerende budgetten. Om onze succesvolle aanpakken te kunnen continueren zijn echter extra middelen nodig. Middelen om de huidige 'basis op orde' te houden. Willen we werken aan de gestelde prioriteiten en onze ambities nastreven uit dit plan, dan zijn, binnen de maatschappelijke urgentie, extra investeringen nodig. Investerings die ons helpen om zicht te krijgen op de toegenomen onzichtbare criminaliteit en investeringen om adequaat in te kunnen spelen op datgene dat onze samenleving van ons vraagt. Binnen de P&C cyclus zullen de benodigde investeringen aangevraagd worden.